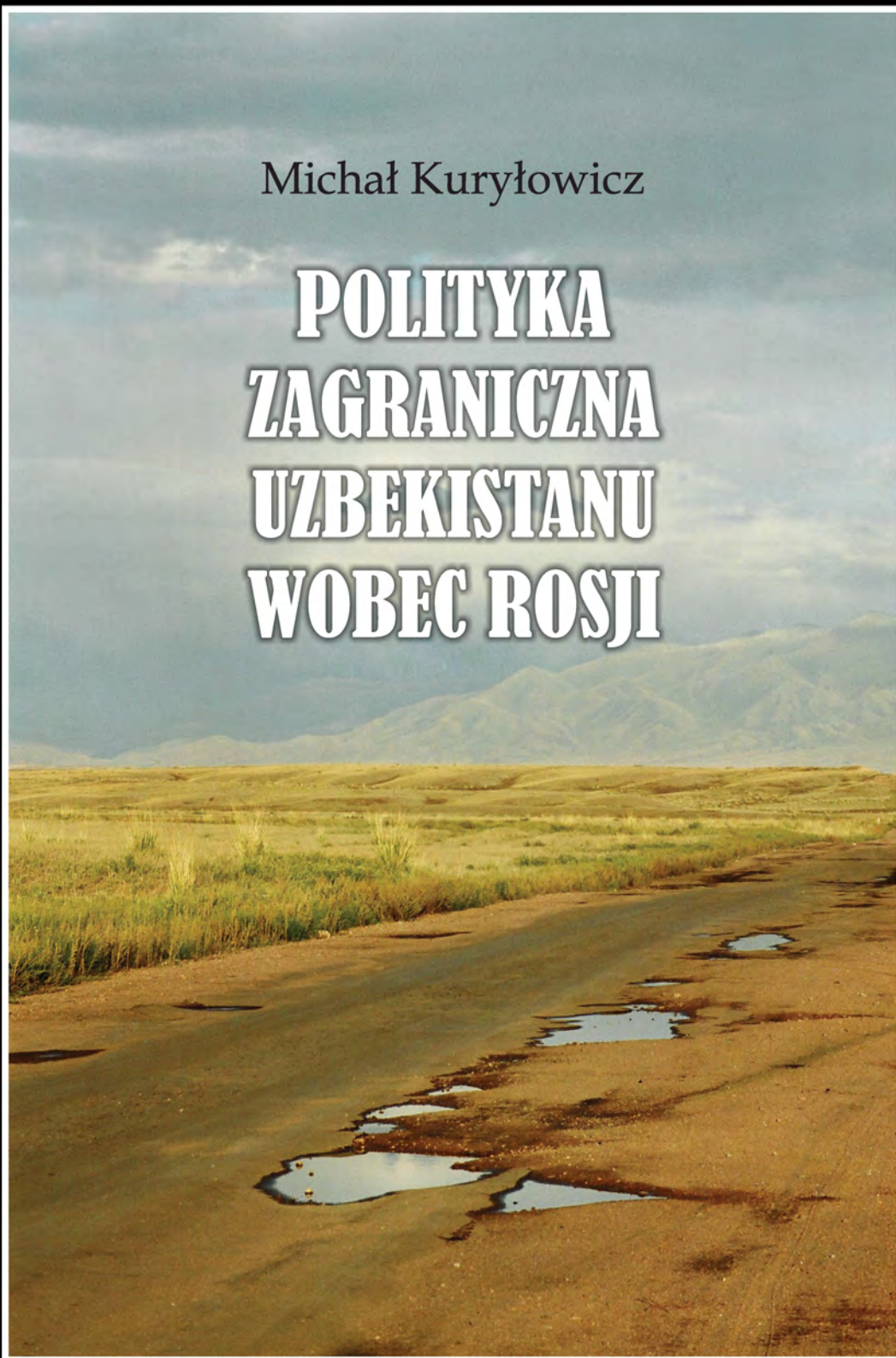

Michał Kuryłowicz

**POLITYKA
ZAGRANICZNA
UZBEKISTANU
WOBEC ROSJI**

**POLITYKA ZAGRANICZNA
UZBEKISTANU
WOBEC ROSJI**

Pod redakcją Mieczysława Smolenia, Joachima Dieca i Anny Jach

Tom 19

Michał Kuryłowicz

**POLITYKA ZAGRANICZNA
UZBEKISTANU
WOBEC ROSJI**

Kraków

© Copyright by Michał Kuryłowicz, Kraków 2014

Recenzenci:

dr hab. Stanisław Bieleń, prof. UW

prof. dr hab. Mieczysław Smoleń

Opracowanie redakcyjne:

Ewa Popielarz

Projekt okładki:

Emilia Dajnowicz

Na okładce: okolice miejscowości Koczkor (Kirgistan), fot. E. Żak

ISBN: 978-83-7638-546-4

Książka wydana dzięki pomocy *de minimis*
z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz dofinansowana przez
Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego

KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel./faks: 012 431 27 43, 012 663 11 67

e-mail: akademicka@akademicka.pl

Księgarnia internetowa:

www.akademicka.pl

Spis treści

Wprowadzenie	7
Podstawy teoretyczne	11
Podstawowe pojęcia	24
Rozdział 1. Perspektywa historyczna stosunków uzbecko-rosyjskich.....	29
1.1. Ostatnia kolonia. Charakter rosyjskiej dominacji w regionie.....	30
1.1.1. Podbój Azji Centralnej.....	32
1.1.2. Turkiestan i „rosyjski” wymiar kolonializmu.....	35
1.1.3. <i>Status quo</i> . Dlaczego Azja Centralna nie stała się drugim Kaukazem?.....	38
1.1.4. Buchara i Chiwa – stabilność przede wszystkim	39
1.1.5. Inteligencja muzułmańska – w stronę Rosji?	42
1.1.6. Wojna i rewolucja lutowa.....	44
1.2. Rewolucja październikowa i „nowy” kolonializm. Okres ZSRS.....	47
1.2.1. Turkiestan: rewolucja „rosyjska” i kontrrewolucja „muzułmańska”	49
1.2.2. Podziały wśród ludności muzułmańskiej	52
1.2.3. Buchara i Chiwa – nagła, radykalna zmiana.....	56
1.2.3. Sojusz bolszewików z dżadidami. Rewolucja „narodowa” w Azji Centralnej	57
1.2.5. Korienizacja partii i „szturm” na tradycję	61
1.2.6. Kolonializm sowiecki. Tradycja i modernizacja	65
1.2.7. Powojenna stabilizacja. „Era” Szarafa Raszydowa	69
1.2.8. Afera „bawełniana” i zaburzenie <i>status quo</i> w republice	73
1.2.9. <i>Pierestrojka</i> i „nieoczekiwana” wolność	74
Rozdział 2. Współczesny Uzbekistan. Wyznaczniki wewnętrzne polityki zagranicznej państwa	79
2.1. Środowisko geograficzne Uzbekistanu i jego konsekwencje polityczne.....	79
2.2. Potencjał demograficzny Uzbekistanu.....	84
2.3. Transformacja gospodarcza i potencjał ekonomiczny republiki	90
2.4. Czynniki militarne.....	102
2.5. Charakter systemu politycznego Uzbekistanu.....	104
2.6. Uzbecka koncepcja polityki zagranicznej	111

Rozdział 3. Uzbekistan na arenie międzynarodowej.....	117
3.1. Ewolucja najbliższego otoczenia zewnętrznego.....	117
3.1.1 Pierwsze dziesięciolecie niepodległości	119
3.1.1.1. Aktywność Uzbekistanu wobec konfliktu tadżyckiego.....	119
3.1.1.2. Skutki niestabilności Afganistanu	122
3.1.1.3. Stosunki z Kazachstanem i Kirgistanem.....	125
3.1.1.4. Współpraca z krajami islamskimi	127
3.1.2. Wojna z terroryzmem i jej skutki regionalne	130
3.1.2.1. Uzbekistan w koalicji antyterrorystycznej	130
3.1.2.2. Uzbekistan wobec sąsiadów z obszaru postsowieckiego	132
3.1.2.3. Wektor chiński w polityce Taszkontu	137
3.2. Rosyjskie koncepcje polityki zagranicznej wobec Azji Centralnej i jej aktywność w regionie.....	139
3.2.1. Etapy formowania strategii regionalnej Federacji Rosyjskiej.....	139
3.2.2. Aktywność Rosji w Azji Centralnej	144
 Rozdział 4. Polityka zagraniczna Uzbekistanu wobec Rosji: 1991-2013.....	151
4.1. Trud niepodległości (1992-1993).....	153
4.1.1. Problem Tadżykistanu.....	153
4.1.2. Strefa rublowa	155
4.2. Budowanie niezależności (1994-1998).....	158
4.2.1. Relacje bilateralne: ochłodzenie, potem odprężenie	158
4.2.2. Priorytety: armia i gospodarka	161
4.2.3. Niechęć wobec integracji pod egidą Rosji.....	163
4.2.4. Współpraca z Zachodem	166
4.3. Rok 1999 – próba zmiany wektora polityki zagranicznej.....	167
4.4. „Kryzys batkański” i ponowne zbliżenie z Rosją (1999-2001).....	170
4.5. Wojna z terroryzmem – zwrot ku sojuszowi z USA (2001-2003)	173
4.5.1. Koalicja antyterrorystyczna.....	173
4.5.2. Wewnętrzne ograniczenia sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi.....	174
4.6. Zbliżenie z Rosją w obliczu konfliktów wewnętrznych (2003-2006)	177
4.6.1. Partnerstwo strategiczne.....	177
4.6.2. Andżan i Układ sojuszniczy z Rosją	179
4.7. Ponowna odbudowa niezależności (po 2006 roku).....	182
 Zakończenie.....	189
 Bibliografia	197
Indeks nazwisk	209
Indeks geograficzny	215
Резюме	219
Aneksy	225

Wprowadzenie

Na tym obszarze w ciągu dwu tysięcy lat istniało wiele państw, zmieniały się ludy, ale utrzymywały się ramy skłaniające ludzi do uznawania wspólnoty. (...) Mimo przyjęcia islamu bardzo trudno powiedzieć coś ścisłego o przynależności cywilizacyjnej ludzi zamieszkujących Azję Środkową. Określenie takie pojawia się, gdy ludy te (...) stanęły w wieku XIX i XX wobec presji kolonialnej Rosji. (...) Klęska w starciu z rewolucją rosyjską wydawała się definitywnym kresem cywilizacji ludów Azji Środkowej. A jednak po rozpadzie Związku Radzieckiego ujawnia się tam trwające w głębi poczucie odrębności¹.

„Cud rozmnożenia”, który dokonał się w grudniu 1991 roku, oznaczał daleko więcej niż pojawienie się kilkunastu nowych stolic na mapie politycznej Eurazji. Jednym z najdonioślejszych następstw rozpadu Związku Socjalistycznych Republik Sowietkich była postępująca regionalizacja zajmowanego przezeń gigantycznego, bo liczącego ponad 22 mln km² powierzchni, terytorium². Granice Rosji – naturalnego (oraz prawnomiędzynarodowego) następcy komunistycznego mocarstwa – przesunęły się daleko na północ i wschód względem rubieży ZSRS. Pozostałe organizmy polityczne zajęły z kolei miejsce republik związkowych usytuowanych „wyspowo” wzdłuż zachodnich i południowych obrzeży byłego imperium³. Łączące je dotychczas więzi polityczne i ekonomiczne, ukształtowane w ramach jednego państwa, uległy naturalnemu osłabieniu z uwagi na

¹ J. Kieniewicz, *Wprowadzenie do historii cywilizacji Wschodu i Zachodu*, Warszawa 2003, s. 97-100.

² J. Diec, *Wstęp. W poszukiwaniu istoty przemiany*, [w:] *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i świata*, cz. 3: *Kontekst międzynarodowy*, red. J. Diec, Kraków 2011, s. 13-17.

³ Mieczysław Smoleń przekonuje w pracy *Stracone dekady. Historia ZSRR 1917-1991*, iż status republiki związkowej mogło uzyskać jedynie terytorium liczące co najmniej milion mieszkańców, samowystarczalne gospodarczo, wreszcie położone wzdłuż granic Związku Sowietkiego. Zob. M. Smoleń, *Stracone dekady. Historia ZSRR 1917-1991*, Warszawa-Kraków 1994, s. 110.

fakt ogromnych odległości oraz granic oddzielających poszczególne „wyspy”: Europę Wschodnią, Kaukaz Południowy oraz Azję Centralną. Powstałe tam nowe organizmy polityczne, zmagając się z kryzysem okresu transformacji ustrojowej, musiały też na nowo rozpoznać swoje otoczenie międzynarodowe, zawężone w międzyczasie do własnego regionu.

Jednym z głównych priorytetów w polityce zagranicznej tych państw stało się wypracowanie na nowo stosunków z Rosją. Ta ostatnia borykała się co prawda z nie mniejszymi problemami transformacyjnymi niż jej sąsiedzi, bynajmniej jednak nie zrezygnowała z ambicji przywódczych na obszarze byłego ZSRS. Rosyjskie dążenia do ugruntowania własnej strefy wpływów spotkały się ze zróżnicowaną odpowiedzią obiektów tych dążeń – czyli państw postsowieckich. Najbardziej asertywną politykę realizowały republiki nadbałtyckie: Litwa, Łotwa i Estonia, konsekwentnie dystansujące się wobec Rosji i ciężące ku innym centrom polityki globalnej. Wyrazistym efektem owego ciężenia było wstąpienie w 2004 roku całej trójki do Unii Europejskiej oraz NATO⁴. Inaczej prezentowała się polityka zagraniczna – czy też, ściślej ujmując, polityki zagraniczne – tych krajów, które zdecydowały się przystąpić do nowej formuły integracyjnej: Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP). Skłoniły się one do utrzymania bliższych relacji – zwłaszcza ekonomicznych – z Rosją. Nie było to jednak równoznaczne z automatycznym uznaniem hegemonicznej pozycji Federacji Rosyjskiej w przestrzeni postsowieckiej. Radykalnie zmieniające się w ostatnich latach relacje Moskwy z Kijowem i Tbilisi są tego wymownym dowodem.

O ile dynamika stosunków międzynarodowych w Europie Wschodniej i na Kaukazie Południowym jest stałym obiektem zainteresowania polskich internacjologów w ostatnich latach (do czego niewątpliwie przyczynia się aktywizacja tamtejszych konfliktów politycznych), o tyle polityka zagraniczna państw z obszaru Azji Centralnej pozostaje wciąż na marginesie rozważań badaczy. W istniejących opracowaniach dominuje spojrzenie na rosyjską politykę w tym regionie, brakuje natomiast kompleksowej analizy interesów krajów regionu – również w relacjach z byłym hegemonem.

Stosunki uzbecko-rosyjskie stanowią najczęściej element rozważań autorów poruszających szersze zagadnienia: politykę zagraniczną Federacji Rosyjskiej oraz jej interesy na obszarze byłego ZSRS. Wśród tych opracowań na szczególną uwagę zasługują takie monografie, jak: *Tożsamość międzynarodowa Federacji Rosyjskiej* autorstwa Stanisława Bielenia⁵, *Rosja w XXI wieku. Gracz światowy czy koniec gry?* Agnieszki Bryc⁶ oraz *Polityka Federacji Rosyjskiej na obszarze WNP* autorstwa Agaty Włodkowskiej⁷, a także następujące dokonania zbiorowe: *Rosja*

⁴ M. Smoleń, *op. cit.*, s. 16-17.

⁵ S. Bielen, *Tożsamość międzynarodowa Federacji Rosyjskiej*, Warszawa 2006.

⁶ A. Bryc, *Rosja w XXI wieku. Gracz światowy czy koniec gry?*, Warszawa 2009.

⁷ A. Włodkowska, *Polityka Federacji Rosyjskiej na obszarze WNP*, Toruń 2006.

w okresie prezydentury Władimira Putina, pod redakcją Stanisława Bielenia i Alicji Stępień-Kuczyńskiej⁸; *Polityka Federacji Rosyjskiej wobec państw członkowskich WNP*, pod redakcją Erharda Cziomera i Marka Czajkowskiego⁹; *Federacja Rosyjska w stosunkach międzynarodowych*, pod redakcją Andrzeja Czarnockiego i Ireneusza Topolskiego¹⁰; czy też dwa opracowania zbiorowe wydane w Lublinie pod redakcją Tomasza Kapuśniaka¹¹. Nie można również w tym kontekście pominąć tomu, który ukazał się pod redakcją Walentego Baluka¹², oraz podobnego w charakterze opracowania: *Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa na obszarze Wspólnoty Niepodległych Państw*, pod redakcją Agnieszki Leguckiej i Kazimierza Malaka¹³. Poszczególne aspekty – gospodarcze i militarne – relacji uzbecko-rosyjskich można odnaleźć na stronach takich książek, jak: *Geopolityka rurociągów. Współzależność energetyczna a stosunki międzypaństwowe na obszarze postsowieckim* pod redakcją Ernesta Wyciszkieвича¹⁴ oraz *Siła militarna w polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej* autorstwa Ireneusza Topolskiego¹⁵.

Zagadnienie polityki zagranicznej Uzbekistanu podejmowane było w polskiej nauce o stosunkach międzynarodowych kilkakrotnie. W 2001 roku nakładem wydawnictwa Elipsa ukazała się, napisana pod redakcją naukową Tadeusza Bodio, wspólna polsko-uzbecka praca poświęcona wspomnianej republice: *Uzbekistan. Historia – społeczeństwo – polityka*. Jedną z części tej książki porusza wybrane aspekty polityki zagranicznej Uzbekistanu, w tym zwłaszcza stosunki uzbecko-polskie¹⁶. Dwa lata później, w kwartalniku „Polski Przegląd Dyplomatyczny”,

⁸ *Rosja w okresie prezydentury Władimira Putina*, red. S. Bieleń, A. Stępień-Kuczyńska, Toruń 2008.

⁹ *Polityka Federacji Rosyjskiej wobec państw członkowskich WNP*, red. nauk. E. Cziomer, M. Czajkowski, Kraków 2006.

¹⁰ *Federacja Rosyjska w stosunkach międzynarodowych*, red. A. Czarnocki, I. Topolski, Lublin 2006.

¹¹ *Wspólnota Niepodległych Państw. Fragmegracja – bezpieczeństwo – konflikty etniczne*, red. T. Kapuśniak, Lublin–Warszawa 2011, *Studia Wschodnie Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*; *Federacja Rosyjska – Wspólnota Niepodległych Państw*, red. idem, Lublin–Warszawa 2011, *Studia Wschodnie Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*.

¹² *Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa krajów Wspólnoty Niepodległych Państw*, red. W. Baluk, Wrocław 2008.

¹³ *Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa na obszarze Wspólnoty Niepodległych Państw*, red. A. Legucka, K. Malak, Warszawa 2008.

¹⁴ *Geopolityka rurociągów. Współzależność energetyczna a stosunki międzypaństwowe na obszarze postsowieckim*, red. E. Wyciszkievicz, Warszawa 2008.

¹⁵ I. Topolski, *Siła militarna w polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej*, Lublin 2004.

¹⁶ *Uzbekistan. Historia – społeczeństwo – polityka*, red. nauk. T. Bodio, Warszawa 2001, cz. 5: *Polityka zagraniczna*, s. 375-476, *Współczesna Azja Centralna*. Zagadnieniu stosunków uzbecko-polskich poświęcone zostały dwa rozdziały tej części, obejmujące łącznie 42 strony tekstu. Pozostałe rozdziały dotyczą uwarunkowań geopolitycznych pozycji międzynarodowej tego kraju, zagadnienia udziału republiki w transzajatyckich szlakach transportowych, współpracy ekonomicznej z organizacjami międzynarodowymi, polityki bezpieczeństwa regionalnego

wydawanym przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, ukazał się artykuł Adama Eberhardta, podsumowujący dwanaście lat uzbeckiej dyplomacji¹⁷. Zagadnienie to zanalizowane zostało również w tekście Miłosza Sajnoga, zawartym w wydany w 2008 roku pod redakcją Walentego Baluka tomie poświęconym polityce zagranicznej i bezpieczeństwa państw WNP¹⁸. Osobno warto wspomnieć o kompleksowym przedstawieniu regionalnych aspektów polityki zagranicznej wspomnianej republiki w książce *Kazachstan – Uzbekistan. Rywalizacja o przywództwo w Azji Centralnej* autorstwa Aleksandry Zamarajewej¹⁹.

Wymienione opracowania, z uwagi na formę (artykuł lub rozdział w monografii) czy też zakres tematyczny, w ograniczonym stopniu podejmowały temat stosunków uzbecko-rosyjskich. Tymczasem relacje państw regionu z dotychczasowym hegemonem wiele mówią o ewolucji systemu międzynarodowego po zakończeniu zimnej wojny. Atrakcyjność badawczą tamtejszych republik z perspektywy stosunków międzynarodowych sygnalizuje już ich geografia polityczna (zob. aneks nr 1). Rozległość terytorialna Kazachstanu sprawiła, iż kraj ten niejako odgrodził pozostałe cztery republiki: Kirgistan, Tadżykistan, Turkmenistan oraz Uzbekistan od Federacji Rosyjskiej. Kazachstańska „strefa buforowa” nie wyeliminowała jednak całkowicie wpływów rosyjskich. Zmusiła natomiast przywódców nowych państw do spojrzenia na bliższych geograficznie sąsiadów: przedstawicieli niespokojnego świata islamskiego (Afganistan, Iran) oraz odradzające się ekonomicznie i politycznie Chiny. Osłabienie i oddalenie Rosji otworzyło ponadto pole rywalizacji o zajęcie pozycji dominującej w regionie, co skutkowało zmaganiem pomiędzy najsilniejszymi graczami w Azji Centralnej: Uzbekistanem i Kazachstanem. Sprzyjało to wreszcie poszukiwaniu innych niż Moskwa punktów oparcia na arenie międzynarodowej, co w największym stopniu starał się wykorzystać Uzbekistan.

Niniejsza praca jest próbą zmierzenia się z problematyką stosunków międzynarodowych w Azji Centralnej, przedstawioną poprzez analizę zjawiska szczegółowego: polityki zagranicznej Republiki Uzbekistanu wobec Rosji w latach 1991-2013. Wybór Uzbekistanu i jego międzynarodowych motywacji jako przed-

Uzbekistanu oraz współpracy z agendami ONZ w dziele zwalczania przestępczości zorganizowanej. Tadeusz Bodio podkreśla we wstępie do książki, iż w toku pracy nad nią pojawiły się pewne trudności ze strony partnerów uzbeckich, dotyczące między innymi selekcji zawartej w publikacji tematyki politycznej. Prawdopodobnie to z tego powodu odnosi się wrażenie, że część pracy dotycząca polityki zagranicznej Uzbekistanu mogłaby ulec wzbogaceniu. Zob. T. Bodio, *Wprowadzenie. Daleki – bliski Uzbekistan*, [w:] *Uzbekistan. Historia...*, s. 15.

¹⁷ A. Eberhardt, *Polityka zagraniczna Republiki Uzbekistanu (1991-2003)*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2003, nr 6 (16), s. 121-148.

¹⁸ M. Sajnog, *Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Uzbekistanu*, [w:] *Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa...*, s. 249-274.

¹⁹ A. Zamarajewa, *Kazachstan – Uzbekistan. Rywalizacja o przywództwo w Azji Centralnej*, Pułtusk 2007.

miotu rozważań nie jest przypadkowy. Kraj ten jest zdecydowanie najludniejszym spośród pięciu państw powstałych w 1991 roku w postsowieckiej Azji Centralnej²⁰, ponadto jest korzystnie usytuowany pod względem geopolitycznym: jako jedyny graniczy ze wszystkimi pozostałymi republikami regionu, pozostając zarazem w oddaleniu od granic rosyjskich. Potencjał demograficzny oraz usytuowanie w „sercu” wspomnianego terytorium czynią z Uzbekistanu kluczowy element wszelkich działań międzynarodowych podejmowanych wobec tej przestrzeni. Ponadto dają władzom tej republiki podstawy do prowadzenia aktywnej i, co ważniejsze, asertywnej polityki zagranicznej wobec Rosji, która strzeże swych przywódczych uprawnień na obszarze postsowieckim. Prześledzenie poczynąń uzbeckiej dyplomacji względem silniejszego partnera pozwala zweryfikować zdolność tego kraju do samodzielnej kreacji na arenie międzynarodowej. Analiza wspomnianego procesu daje również podstawy do określenia, w jakim stopniu Moskwa władna była utrzymać swą dominację w Azji Centralnej.

Analiza polityki zagranicznej Uzbekistanu wobec Rosji prowadzona jest w oparciu o następujące materiały źródłowe: akty prawne (w tym zwłaszcza umowy dwustronne, których sygnatariuszami były Rosja oraz Uzbekistan); koncepcje polityki zagranicznej Rosji; oficjalne wypowiedzi i wystąpienia polityków uzbeckich oraz rosyjskich, w tym wystąpienia o charakterze programowym (co dotyczy zwłaszcza Uzbekistanu, gdzie aż do 2012 roku nie została uchwalona żadna oficjalna koncepcja polityki zagranicznej). W procesie badawczym pomocne są również opracowania eksperckie i źródła historyczne, prezentujące ewolucję stosunków uzbecko-rosyjskich, materiały statystyczne, publikacje prasowe oraz doniesienia mediów elektronicznych.

Podstawy teoretyczne

Podejmując zagadnienie polityki zagranicznej poszczególnych państw, badacz nieodwrotnie wkracza na obszar nauki o stosunkach międzynarodowych, a konkretnie teorii wyjaśniających w ramach owej dyscypliny przemiany dokonujące się w polityce międzynarodowej. Skierowanie uwagi na Rosję i Uzbekistan – dwa państwa powstałe w 1991 roku na gruzach Związku Socjalistycznych Republik Sowietkich – skłania do przyjęcia paradygmatu realistycznego jako najbardziej atrakcyjnego w tym przypadku podejścia eksplanacyjnego. Realistyczna wizja świata zakłada bowiem dominację państwa jako „najważniejszego i podstawowego uczestnika stosunków międzynarodowych”²¹, przedkładającego własne

²⁰ *Uzbekistan. Przewodnik dla przedsiębiorców*, oprac. i red. A. Naruniec, H. Borko, P. Gębski, Warszawa 2005, s. 13.

²¹ T. Łoś-Nowak, *Stosunki międzynarodowe. Teorie, systemy, uczestnicy*, Wrocław 2000, s. 59, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 2161.

**W serii *Rosja wczoraj, dziś i jutro. Polityka – kultura – religia*
pod redakcją Mieczysława Smoleń, Joachima Dieca i Anny Jach ukazały się:**

1. Anna Jach, *Rosja 1991-1993. Walka o kształt ustrojowy państwa*, 2011.
2. *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i świata*, cz. 1: *Federacja Rosyjska*, red. Anna Jach, 2011.
3. *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i świata*, cz. 2: *Wspólnota Niepodległych Państw*, red. Mieczysław Smoleń i Michał Lubina, 2011.
4. *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i świata*, cz. 3: *Kontekst międzynarodowy*, red. Joachim Diec, 2011.
5. *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i świata*, cz. 4: *Reinterpretacja po dwudziestu latach*, red. Anna Jach i Michał Kuryłowicz, 2012.
6. Olga Nadskakuła, *Kategorie „swój” i „obcy” w rosyjskim myśleniu politycznym*, 2013.
7. Joachim Diec, *Konserwatywny nacjonalizm. Studium doktryny w świetle myśli politycznej Igora Szafariewicza*, 2013.
8. *Rosyjskie siły zbrojne. Aspekty wewnętrzne i kontekst polski*, red. Anna Jach, 2013.
9. Дмитрий Романовский, Антоний Храповицкий. *философия, богословие, культура*, 2013.
10. Dymitr Romanowski, *Trzeci Rzym. Rozwój rosyjskiej idei imperialnej*, 2013.
11. *Ценности в политике. Опыт Польши и России*, red. Богдан Шляхта, Анна Ях, 2013.
12. Anna Kadykało, *Dzieciństwo jako rosyjski temat kulturowy w XX wieku*, 2014.
13. Małgorzata Flig, *Mitotwórcza funkcja kina i literatury w kulturze stalinowskiej lat 30. XX wieku*, 2014.
14. *Fenomen Rosji – pamięć o przeszłości i perspektywy rozwoju*, cz. 1: *Pamięć o przeszłości w idei i kulturze Rosji*, red. Martyna Kowalska i Michał Kuryłowicz, 2014.
15. *Fenomen Rosji – pamięć o przeszłości i perspektywy rozwoju*, cz. 2: *Kontekst polityczny i gospodarczy*, red. Joachim Diec i Anna Jach, 2014.
16. *Fenomen Rosji – pamięć o przeszłości i perspektywy rozwoju*, cz. 3: *Na wschód od linii Curzona. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Mieczysławowi Smoleniowi*, red. Renata Król-Mazur i Michał Lubina, 2014.
17. Elżbieta Żak, *Mieszkańcy rosyjskiej świadomości zbiorowej XX i XXI wieku. Bohater kryminałów Aleksandry Marininej i Borysa Akunina*, 2014.
18. Michał Lubina, *Niedźwiedź w cieniu smoka. Rosja-Chiny 1991-2014*, 2015.

Michał Kuryłowicz – dr nauk społecznych w zakresie nauk o polityce, pracownik Instytutu Rosji i Europy Wschodniej Uniwersytetu Jagiellońskiego. W pracy naukowej skupia się na ewolucji stosunków międzynarodowych na obszarze Azji Centralnej oraz na zjawisku postkolonializmu na terytorium byłego ZSRS.

Przemysłana konstrukcja sprawia, że praca stanowi interesujące podejście do analizy złożonej materii z zakresu stosunków międzynarodowych. Struktura jest przejrzysta i logiczna, zaś teza książki wskazuje na złożoność uwarunkowań identyfikacji Uzbekistanu na arenie międzynarodowej w skomplikowanym układzie sił, jaki kształtuje się w okresie ostatnich dwóch dekad. (...) Autor dobrze rozpoznał uwarunkowania procesu decyzyjnego w uzbeckiej polityce wobec Rosji, podkreślając przede wszystkim rolę czynnika osobowościowego przywódcy państwa. Autor sięga także do metod historyczno-opisowych i porównawczych, co pozwala mu ująć politykę zagraniczną Uzbekistanu szeroko i dynamicznie.

Z recenzji dr. hab. prof. UW Stanisława Bielenia

Recenzowane opracowanie stanowi samodzielny wkład Autora do badań nad Azją Centralną, zwłaszcza w obszarze relacji tego regionu z Federacją Rosyjską. Autor wykazuje się bardzo dobrym opanowaniem warsztatu naukowego, sumiennością oraz rzetelnością badawczą. (...) Autor sprawnie odczytuje ogólną dynamikę relacji uzbecko-rosyjskich, co z kolei pozwala mu na podkreślenie ograniczonego (zwłaszcza wobec zgłaszanych przez Uzbekistan ambicji regionalnych) efektu wysiłków czynionych przez Taszcent w celu uniezależnienia się od Moskwy i zdobycia dominującej pozycji w Azji Centralnej.

Z recenzji prof. dr. hab. Mieczysława Smolenia

www.akademicka.pl

